

GEHEIM

997/AP/69

9 juli 1969

imp
*2/13/17**DB***Land:**

Indonesië

Onderwerp:

De situatie in het westelijk deel van het regentschap Merauke.

Referenties:**Datum van waarneming:**

Midden juni 1969

Bron:

Betrouwbaar met goede contacten in West-Irian

Opmerkingen:

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor gebruik ten Departemente.

Bijlagen:**Mede Verzonden aan:**

De Minister van Buitenlandse Zaken

Zijner Excellentie
de Minister-President
Plein 1813, no.4
's-GRAVENHAGE

GEHEIM

GEHEIM

997/AP/69

8 juli 1969

INDONESIE.

De situatie in het westelijk deel van het regentschap

Merauke.

De nog primitieve Papoea is sterk materialistisch ingesteld, voor hem speelt materieële vooruitgang een grote rol. Van een gevoel van nationalisme is bij hem nog geen sprake, hij woont in dorpsverband en de tijd dat over en weer koppen werden gesneld, ligt nog niet lang achter hem.

Het verschil in mentale instelling tussen Papoea en Javaan is zeer groot. De Papoea heeft geen gevoel voor rang en stand, hij zegt ronduit wat hij wel en niet wenst en plichtplegingen zijn hem vreemd. Zijn gevoel voor recht is nog primitief; wanneer een Papoea onrecht is aangedaan, moet hij ditzelfde onrecht terugdoen waarmede de zaak dan recht is gestreken. De Papoea's zijn een sterk en gezond volk met veel zin voor humor.

Van sympathie met Indonesië is bij de Papoea's geen sprake, integendeel, in hun hart verfoeien zij de Indonesiërs, omdat dezen in het voorzien van hun materiële behoeften hebben gefaald. Onder het Nederlandse bestuur werd daaraan tot een bepaalde grens voldaan, onder de UNTEA van de VN werd dit minder, en onder het Indonesische bestuur is het verder sterk bergafwaarts gegaan. Het winnen van de Papoea voor Indonesië is geen politiek, maar een economisch probleem.

Van Indonesische zijde zijn hoofden van districten aangesteld, die in vele gevallen Javanen of Kei-ezen van de Kei-eilanden zijn. Deze mensen hebben niets te bieden, houden zich administratief bezig en zijn daardoor in de ogen van de Papoea alleen maar hinderlijk. Wat aan benodigdheden wordt aangevoerd, komt vrijwel uitsluitend van de missie, met als gevolg, dat de bevolking zich tot de missie wendt. Het districtshoofd dat zich wil doen gelden, heeft daarvoor evenwel niet de middelen hetgeen leidt tot gevoelens van jaloezie tegenover de missie. Daarop is het motief voor de moord op de missionaris SMIT door een overheidsfunctionaris enige jaren geleden terug te voeren.

Een ernstige handicap voor de overheid is ook het gebrek aan scholen omdat beïnvloeding van de bevolking met de school begint. Hieruit komt de sterke neiging van Indonesische zijde voort om openbare scholen op te richten, ook in gebieden of juist in gebieden waar zending of missie reeds scholen hebben.

Van de militairen verwachten de Papoea's weinig goeds en dat is zeker het geval nu Brigadier-Generaal SARWO EDHIE met het militaire commando in West-Irian is belast. Deze generaal heeft na de "Gestapu"-coup in Bali en elders verschrikkelijk onder de communisten huisgehouden. Een bijkomende factor is, dat de Indonesische militairen in hun hart bang voor de Papoea's zijn; tenslotte staan de Papoea's bekend als koppensnellers. De primitieve Papoea's houden zich niet met politiek bezig. Alleen de bovenlaag, die enige ontwikkeling heeft, doet aan politiek. Papoea's, die tegen aansluiting bij Indonesië zijn, worden gearresteerd, beschuldigd van het bedrijven van subversieve activiteit, in dienst van de OPM - Organisasi Papua Merdeka -. Toen het bestuur over West-Nieuw-Guinea in 1963 aan Indonesië werd overgedragen, werden veel Kei-ezen in het zuiden als onderwijzer aangesteld, met tevens de opdracht om over de Papoea's te rapporteren. Zij, die daarbij een grote ijver aan de dag legden, zijn onder gunstige voorwaarden in overheidsdienst gebleven. De Kei-ezen noemen de Papoea's "bosjesmensen", een benaming, die door de Papoea's uiteraard niet op prijs wordt gesteld.

Er mogen de laatste tijd politieke gevangenen zijn vrijgelaten, arrestaties, uitgevoerd door militairen, blijven voortduren. Van grondrechten als vrije meningsuiting, recht van vereniging en vergadering, kan dan ook niet worden gesproken. Papoea's vluchten inderdaad in grote getale naar Australisch New-Guinea, zowel vanuit het regentschap Merauke als uit dat van Djajapura in het Noorden. In dit verband kan men misschien niet van duizenden spreken, maar wel van honderden. In Papua-New-Guinea is de OPM zeker actief. Van contact tussen Papoea-leiders in Nederland en de Papoea's in West-Irian is niet gebleken.

De "act of free choice" kan niet eerlijk, volgens westerse begrippen, worden uitgevoerd. Ook de zogenaamde kiesmannen zullen door de Indonesiërs worden aangewezen, die echter wel moeite zullen hebben

om voldoende Papoea's te vinden, die bereid zijn om voor de Indonesiërs als kiesman op te treden.

Wanneer de "act of free choice" in het voordeel van Indonesië is beslist en geen zinnig mens twijfelt daaraan, zal een streng militair regime in West-Irian de situatie waarschijnlijk stevig in handen houden. Indonesië zal Papoea's voor overheidsfuncties in West-Irian, in Djakarta opleiden en hen zorgvuldig indoctrineren; deze mensen hebben dan - zeker op korte termijn - er belang bij, dat West-Irian Indonesisch blijft.

Voor de missie zal weinig veranderen, omdat zij reeds op zichzelf is aangewezen. Wel bestaat bij de missie bezorgdheid, dat West-Irian een soort strafkolonie wordt, waarheen minder geschikte ambtenaren worden overgeplaatst. Er schijnen ook plannen te zijn om de tienduizenden communisten, die op Java worden aangehouden, naar West-Irian over te brengen. Dit zou een ernstig gevaar voor de missie betekenen.

.-.-.-.-.-